

EHINOKOK (*Echinococcus granulosus*) V ŽIVILIH

Slika 1: Ehinokok

Vir:

<https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0CacQjRxqFQoTCJertYvz5scCFYbvFAodmnoJ8g&url=http%3A%2F%2Fhdimagelib.com%2Fechinococcus%2Bgranulosus&psig=AFQjCNHhfz78gPhn5uQsEcpJq5Qo927QQ&ust=1441783044478656>

Povzročitelj

Echinococcus granulosus ali pasja trakulja je parazit, ki pri okuženem (infestiranem) človeku povzroči bolezen ehinokokoza, imenovano tudi cistična ehinokokoza ali hidatidoza. V Sloveniji je bolezen redka.

Odrasla trakulja je velika tri do šest mm. Živi v psu, volku, lisici in nekaterih drugih divjih mesojedih živalih povsod po svetu. To so končni gostitelji trakulje. Pes se okuži z zaužitjem organov druge živali, ki vsebujejo hidatidne ciste. Z blatom psa ali drugih končnih gostiteljev se sproščajo jajčeca in onesnažijo tla. Z njimi se lahko okužijo številni vmesni gostitelji, npr. ovce, koze, govedo, prašiči in druge rastlinojede živali, pa tudi človek.

Tvegana živila

- neoprano ali slabo oprano sadje in zelenjava, ki raste na vrtovih, kjer so prisotni psi: solata, jagodičevje...

Prenos okužbe

Človek se okuži, če zaužije jajčeca pasje trakulje s hrano ali vodo, če nenamerno zaužije zemljo ali preko umazanih rok. Pes, ki z iztrebki izloča jajčeca, lahko onesnaži živila ali vodo. Ko se pes liže po zadnjiku in kožuhu, pridejo jajčeca tudi na dlako. Človek se okuži, ko psa boža ali ko mu pes polži roko. Zbolimo lahko že zaradi zaužitja enega samega jajčeca.

Ehinokokoza je pogostejša v krajih z ovčerejo. Ovčarski psi so rezervoar za okužbe ljudi.

Rejci ovac so ogroženi, ker so ovce lahko vmesni gostitelj parazita in zaradi pastirskih psov, če se jim dovoli uživanje drobovja okuženih ovac.

Lovci se včasih okužijo pri dotiku z ustreljenimi lisicami

Potek okužbe

Jajčece se v prebavilih človeka (in drugih vmesnih gostiteljev) spremeni v ličinko, ta prodre skozi sluznico tankega črevesa in preide v kri. S krvjo se razširi po telesu. Na mestu, kjer se ličinka ustavi, se razvije mehurnjak ali hidatidna cista. Pri človeku je to največkrat v jetrih, lahko pa tudi v pljučih, ledvicah, vranici, srcu, mišicah, možganih, kostnem mozgu. Cista raste počasi. V petih mesecih doseže

Dokument:	EHINOKOK (<i>Echinococcus granulosus</i>) V ŽIVILIH
Pripravila:	Delovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 8. 9. 2015

velikost enega centimetra, po več letih lahko doseže velikost otroške glave. Ko cista raste, okvari organ, pritiska in vdira v okoliška tkiva. Bolezenski znaki so odvisni od tega, kje cista nastane. V mehkih in elastičnih organih se klinični znaki dolgo časa ne pojavijo. Veliko prej se pojavijo, če se cista razvija v možganih ali očesu. Če se pojavi v kosti, se kaže s hudimi bolečinami in pogostimi zlomi kosti. Cista v možganih in srcu večinoma povzroči smrt človeka.

Ranljive skupine

Za ehinokokoza lahko zboli vsak. Bolj ogroženi so ljudje v stiku z okuženimi psi in drugimi živalmi, ki so lahko končni ali vmesni gostitelj, npr. lovci, rejci drobnice.

Preprečevanje okužb z živilih

Za preprečevanje okužb z ehinokokom je pomembno:

- zdravljenje trakuljavih psov oz. redna dehelmintizacija psov,
- nadzor nad potepuški psi,
- preprečevanje dostopa psov do trupel ovc, goveda, prašičev, konj in drugih vmesnih gostiteljev,
- veterinarski nadzor pri klanju,
- prehrana psov s higiensko ustrežno hrano,
- dosledno umivanje rok po stiku s psom in ostalimi živalmi ter pred in med pripravo jedi in pred hranjenjem,
- uporaba zdravstveno ustrezne pitne vode za pitje in pripravo hrane,
- temeljito pranje in čiščenje sadja in zelenjave z zdravstveno ustrežno pitno vodo, zlasti, ko jih uživamo surova,
- skrbna izbira živil od preverjenih dobaviteljev.

Viri:

1. J. Logar. Parazitologija človeka, Didakta, Radovljica 2010.
2. A. Marinculić in sod. Biološke opasnosti u hrani, Hrvatska agencija za hranu (HAH), Osijek 2009.
3. Parasites - Echinococcosis. Spletna stran CDC (Centers for disease control and prevention) <http://www.cdc.gov/parasites/echinococcosis/epi.html>

Dokument:	EHINOKOK (<i>Echinococcus granulosus</i>) V ŽIVILIH
Pripravila:	Delovna skupina za pripravo higienskih stališč za varnost živil, NIJZ-Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 8. 9. 2015	